

כמים תימים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

גליון מספר 346

י"ט אייר
תשפ"ה

פרשת אמור

דרך חיים

השפעה לזמנים הנמוכים.

ר' משה לייב הגדול מסאסוב, אוהב ישראל הנורא, היה מסביר באופן זה את הכתוב "להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות". ימים של חסד, ימים מקודשים ומרוממים, הינם הכלים שלנו להאיר את האמונה בזמני לילה וחושך.

שבת שלום!

"ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו" (ויקרא כא א) - "אמור ואמרת - להזהיר גדולים על הקטנים" (רש"י). בספר 'עבודת הקודש' של המגיד מקוזניץ (וישב ד"ה לחנוכה) הביא בשם ה'נעם אלימלך' כי ישנם ימים גדולים כשבת וימים טובים וישנם ימים קטנים ונמוכים, ויש להשפיע מימי הגדולה לימי הקטנות. זו כוונת האמור "להזהיר גדולים על הקטנים", מלשון זוהר והארה, שהגדלות תזהיר ותאיר את הקטנות. ימי הגדלות לא נשארים עם האדם לעולם, ועתידיים לבוא עליו ימי קטנות. לכן על האדם להתכונן כראוי, ובזמני הגדלות להכין איתו כלי הארה לקראת זמני הקטנות.

כך הסביר הרבי מברדיטשוב את הפסוק "ביום טובה היה בטוב" (קהלת ז יד). משל למלך שיום אחד פתח את אוצרותיו והודיע שכל מי שרוצה יבוא ויטול מה שירצה. העמיד בכניסה לאוצרותיו ציורים מופלאים אשר גרמו לרבים להשתהות מיופיים ולהתעכב להתענג ממראיהם. כך עבר על המון העם אותו היום בבטלה ובחוסר ניצול ההזדמנות. רק החכם שמבין כי אין לו להשיט ליבו לכך, אלא לתת בדעתו את הדבר העיקרי שכעת אוצרות המלך פתוחים לפניו ואפשר לקחת כל מה שרוצים. כך הסביר הרבי מברדיטשוב את עניין הימים הטובים. בימים מקודשים אלה ניתן לפעול דברים גדולים מאד לכל ימות השנה, אך בשביל זה צריך להיכנס לעיקר היום-טוב, לקיים את מצות היום כראוי, לא לבזבז את היום בדברים של מה-בכך, בתענוגות הגוף והנפש. על זה אמר שלמה המלך "ביום טובה היה בטוב", שלא להסיח את הדעת אלא להתרכז בטוב הגנוז ביום זה, ומכוחו להמשיך

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

מעשה באדם שנכנס פעם לביתו של ר' אריה ובידו תרומה לשיבת 'בית אריה', שר' אריה נשא את משאה הכלכלי על שכמו. אך ר' אריה סירב לקחת מידו את התרומה, ואמר לאותו אדם: "לך אסור לתרום". "מדוע?", תמה אותו אדם, "זהרי יש לי מספיק כסף!".

ענה לו ר' אריה: "הלא יש לך קרובים ובני משפחה שמצבם דחוק, ואשר מחובתך לתמוך בהם, שכן נצטווית בציווי: "ומבשרך אל תתעלם". אם כן כל זמן שאינך מסייע בידם איני יכול ואיני רשאי ליהנות מכספך".

הדברים נכנסו אל ליבו של התורם, שהחל מאז לשים אל ליבו את מצבם של קרוביו העניים.

(דרך אבות עמ' צט-ק)

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

במלאכת לישה ישנו עניין נוסף והוא 'שינוי בבליה'. ישנן שתי סוגי מלאכות ששינוי בהם מתיר אותם משום שאין זה גוף מלאכה- טוחן בכת של סכין ולישה בשינוי (שבת קנו, קמ.). ישנן שתי סוגי בלילות, בלילה עבה, שהיא סמיכה עד כדי כך שאינה נוזלת מכלי לכלי. בלילה רכה, שנוזלת מכלי לכלי בנחת, אע"פ שאינה מימית כך שנשפכת החוצה בקלות כטחינה נוזלית במיוחד (חזו"א סי' נח).

עניין השינוי הוא לשנות בשעת הבליה-הערבוב. יש מחמירים שיהיה שינוי גם בשלב נתינת המשקה, כלומר שכיוון שבשעה שניתן מים על קמח כבר נחשב הדבר ללישה גם ללא הערבוב, עלינו לשנות גם בזה ולהקפיד לתת קודם את המים ואח"כ את הקמח (ט"ז סי' שכא ומ"ב שם ס"ק סח). כיוון שבהנחת דבר עבה על גבי דבר לח אין בעיה, משום שאין כאן עירוב וקשירה של שני הדברים, ובזה רק העירבוב יוצר אחידות ולכן נאסר. גם לדעות המחמירות ישנו פתרון נוסף, לומר לגוי לשים את המים על גבי הקמח ולשנות בגיבול (מ"ב סי' שכד ס"ק יא).

את השינוי בבליה עצמה נעשה במאכלים שאי אפשר להכין אותם מערב שבת שאז יתקלקלו. את השינוי נעשה באופן הלישה, כך שנערבב את הבליה ע"י כף בצורת 'שתי' ונוציא את הכף ולאחר מכן בצורת 'ערב' (שבת קנו). ניתן לחזור על פעולה זו כמה שרוצים, ובלבד שבין כל פעולה מוציאים. בדבר שראוי לאכילה גם בלי לישה התיר הביאור הלכה (סעיף י"ד) ללוש מעט מעט, כלומר שאם הדרך במאכל זה היא ללוש הרבה נשנה בכך שנלוש מעט מעט. שינויים אלו רלוונטיים בין בבליה עבה ובין בבליה רכה. כשישנן דעות שבבליה רכה מספיק לשנות בסדר נתינת הדברים, לדוגמא נתינת מים ורק לאחר מכן נתינת הטחינה (כאשר ניתן כמות מועטת של טחינה על מנת שתהיה בלילה רכה מאוד), ואז אין צורך גם בעירוב שתי וערב. מרן המשנה ברורה כתב שכשאפשר כדאי להחמיר גם בבליה רכה לעשות שינוי גם באופן העירוב והגיבול.

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | אני עובדת בשעות הבוקר ונוהגת לעבודה, האם בכל זאת עליי להתאמץ להתפלל שחרית במרוצה או להתפלל מנחה?

תשובה | תתפללי מנחה בישוב הדעת ובנחת, ואת פטורה משחרית. אמנם עלייך להקפיד לומר "מודה אני" וברכות התורה. אם ניתן תאמר גם ברכות השחר, ונכון שתקרא קריאת שמע במידת האפשר.

שאלה | מה דין אשה בתפילות השבת?

תשובה | אשה שטרודה בגידול הילדים בבית, טרודה גם בשבת, ולכן פטורה לחלוטין מן התפילות ותאמר בקשה ("מודה אני") וברכות התורה, ודי בזה.

אולם כיוון שיש דעות (מור וקציעה ס"י רסח) שסוברות שבשבת התפילה היא מן התורה, לכן כדאי להתאמץ להתפלל שחרית ומנחה.

כמובן אשה שזמנה בידה מחוייבת להתפלל על כל פנים תפילה אחת, וכך גם לגבי שבת. אמנם לגבי תפילות מוסף לנשים יש מחלוקת בין הפוסקים - הגאון רעק"א (או"ח ס"י קו, תשובות ס"י ט) ועוד דנו בדבר. למעשה אשה יכולה להתפלל מוסף, כי לא מברכים על כך "וצונו". גם מרן היביע אומר (ח"ב ס"י, ח"ט ס"י קח) סובר שעדיף לספרדיות לשמוע את החזן ולצאת בזה ידי חובת מוסף, אך אין למחות במתפללת מוסף. וכן כתבו האור לציון (ח"ב פ"ז) והכף החיים (סי' רפז). כן הכריע למעשה מרן השבט הלוי (ח"ד ס"י יב), שנשים קיבלו עליהן תפילות מוסף כחובה.

שאלה | אשה שאמרה דבר שמצריך חזרה על התפילה, כגון "מוריד הגשם" בימות הקיץ, האם חוזרת? הדבר תלוי, אם היא מתפללת בקביעות - דינה כדין גבר וחוזרת ומתפללת. אולם אם אינה מתפללת אלא כשזמנה בידה - אינה חוזרת. כך הכריע הגרש"ז אויערבאך (הליכות שלמה פט"ו הערה ה). אולם דעת מרן היביע אומר (ח"ו ס"י יח) שכיוון שהינה מתפללת תפילה זו, הרי קיבלה אותה על עצמה, ואם טעתה עליה לחזור ולהתפלל. והדברי יציב (צ"א ס"י סד) האריך מאד שאינה צריכה לחזור על התפילה בכל אופן.

שאלה | האם כיום יש עניין למזוג את היין במים?

תשובה | מרן השו"ע (או"ח ס"י קפג) כתב שבברכת הארץ מוזגים את היין להראות את שבח הארץ. אבל מרן הרמ"א (שם) כותב שכיום היין לא חזק ואין צריך. אולם מרן הבית יוסף הביא ממדרש הנעלם (רות) שיש בזה סוד, ואם כך אין בזה שוני בין סוגי היינות (הובאו דבריו במ"ב סק"ו). לכן העולם

כמים תיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

המשך
תשובה |

נוהג למזוג את היין גם היום, בפרט על פי דברי הזהר שלפני גאולת ישראל צריך להיות מיתוק של היין במים. כן האריכו האר"י הקדוש (פ' עקב), המעבר יבק ומרן הבן איש חי (הו"ד בכה"ח סק"ו) שכיום גם חובה למזוג ולמתק.

את המיתוק יש לעשות לפני "רחם נא", ואין זה משנה באיזה שלב. לפי דברי השו"ע יש כאן שבח הארץ, ולכן המיתוק ייעשה בברכת הארץ, ודווקא כשהיין שלפנינו הוא יין מארץ ישראל. אולם לפי דברי המקובלים עיקר המיתוק צריך להיעשות לפני "רחם נא", וגם לשיטתם דווקא בין של ארץ ישראל.